

Posudek oponenta disertační práce Lukáše Kolka

“ Empirical research on the representation of historical information in the medium of computer games, their user reception, and intrapersonal learning outcomes ”

předkládané v roce 2020 na Ústavu informačních studií a knihovnictví

Lukáš Kolek k obhajobě předkládá empirickou disertační práci, která se věnuje krátkodobým a dlouhodobým účinkům hraní vzdělávací počítačové hry *Czechoslovakia 38-89: Borderlands* na explicitní a implicitní postoje (*attitudes*) hráčů k problematice vyhnání sudetských Němců a na související informačních chování hráčů. Práci přitom člení do dvou oddílů: první má povahu systematické přehledové stati zpracovávající existující relevantní výzkum v oblasti obhospodařené disertační prací a druhý pak reportuje samotnou experimentální studii.

Obhajovanou práci ve všech základních parametrech považuji za solidní a v českém kontextu nadstandardní výkon, který bez většího problému snese srovnání s mezinárodními společenskovědními studii věnujícími se obdobné problematice. Práce je psaná kultivovanou angličtinou a stylem odpovídajícím soudobé časopisecké produkci a platí pro ni dle mého následující:

- (1) Lukáš Kolek volí téma, které je zřetelně aktuální a současně (v mezinárodním kontextu) spíše nesystematicky nebo (v kontextu českém) minimálně pokrývané. Přitom je pravděpodobné, že počítačové hry se na re-konstrukci zkušeností, postojů a vědění současné populace podílejí v míře, která z nich činí média, jež vedle médií masových a sociálních rozhodně nelze ignorovat. A to tím spíše ne, že účinky herních obsahů se mohou lišit od účinků médií ostatních. Pozitivně tedy hodnotím, že se kolega Kolek do originálního tématu pustil – právě už kvůli tematické volbě má totiž jeho studie nepochybně inovativní povahu.
- (2) Přehledová stať, která v rámci práce fakticky tvoří samostatnou část a ustála by autonomní publikování, je velmi dobře a transparentně využita při formulaci výzkumného cíle, a to nejen v obecné tematicko-konceptuální rovině, ale rovněž v rovině metodologické. Lukáš Kolek je tak s to prostřednictvím kritiky existujících studií detailně obhájit volby konceptuálních nástrojů, sestavení vzorku (respektive velikosti a složení experimentální a kontrolní skupiny) i dizajnu své experimentální studie a současně tyto volby i celou svou studii přiměřeně zhodnotit v kontextu existujícího empirického vědění. Zpracování přehledové statě je přitom metodologicky robustnější i opatrnější, než je ve společenských vědách (nebo alespoň v té oblasti, v níž se běžně pohybují já) běžné.
- (3) Experimentální studie, jež z mého pohledu tvoří jádro disertační práce, je vyvedena velmi dobře: její dizajn je právě tak poučený, jako vynalézavý, díky čemuž umožňuje formulovat závěry s větší jistotou, než jak činí většina (zahraničních) studií starších. Předpokládám proto, že časopisecké uplatnění studie by mělo být neproblematické. Specificky pak oceňuji (a) strukturu vzorku, který není rekrutován z obligátních „studentů psychologie“, ale má přiměřeně heterogenní povahu, (b) využití odloženého posttestu a tedy orientaci nejen na krátkodobé/okamžité účinky, (c) sofistickou a současně dobře proargumentovanou práci s postoji (*attitudes*) a s teoretickým

modelem, (d) přehlednost a korektnost analytického reportu, (e) kvalitu diskuze výsledků.

Tedy: Lukáš Kolek předkládá k obhajobě práci, která je založena na dobře zvládnuté empirii i zevrubné znalosti současného empirického vědění ve zvolené oblasti, přináší originální zjištění a má zřetelný potenciál obhájit mezinárodní odbornou diskuzi.

Jaké má práce slabiny? Slabinou práce tak dle měho může být její občasná repetitivnost a mírná rozvleklost některých (především závěrečných) pasáží, kterou chápu jako daň za to, že Lukáš Kolek musí naplnit očekávaný rozsah. Rozumím přitom tomu, že v případě kvantitativních studií tradičně tendujících k sevřenému a úspornému stylu je nutné „nezbytná slova“ odvyprávět jinde než v samotném jádru práce.

Předložená disertační práce tedy dle mého úsudku splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji jako prospěl.

14. 8. 2020

Jakub Macek